

SLUNEČNICE

SARAH
WINMANOVÁ

Od autorky světového bestselleru
KDYŽ BYL BŮH KRÁLÍK

SARAH
WINMANOVÁ

SLUNEČNICE

Přeložila Petra Diestlerová

Sarah Winmanová

Slunečnice

Z anglického originálu *Tin Man* vydaného nakladatelstvím Tinder Press v roce 2017 přeložila Petra Diestlerová.

Jazyková redakce Tereza Nekorancová

Návrh obálky a sazba Vojtěch Kočí

Odpovědná redaktorka Marie Hajdová

Vydala GRADA Publishing, a.s., pod značkou COSMOPOLIS

U Průhonu 22, Praha 7 jako svou 6875. publikaci.

První vydání, Praha 2018, 200 stran

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod.

Copyright © 2017 Sarah Winman

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2018

ISBN 978-80-247-3103-2 (pdf)

ISBN 978-80-271-0765-0 (print)

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.

*Pro Roberta Caskieho
a pro Patsy*

*„Už nyní cítím, že mi udělalo dobře jet na jih,
abych dokázal lépe vidět Sever.“*

Vincent van Gogh
v dopise bratru Theovi,
květen 1890

1950

KDYŽ UŽ DORA JUDDOVÁ VŮBEC MLUVILA O TOM VEČERU TŘI týdny před Vánoci, říkala pouze, že obraz vyhrála v tombole.

Pamatovala si, jak stála na zadním dvorku, pozorovala, jak se světla z cowleyské automobilky rozlévají po tmavnoucím nebi, dokuřovala poslední cigaretu a říkala si, že na životě přece musí být něco víc než tohle.

Když se vrátila dovnitř, její manžel houkl: Tak sebou sakra hoď, jo, a ona řekla: Klídek, Lene, a cestou po schodech nahoru si začala rozepínat domácí šaty. V ložnici se na sebe podívala ze strany do zrcadla a dlaněmi zhodnotila postup svého těhotenství, toho nového života, o němž věděla, že to bude syn.

Posadila se k toaletce a podepřela si bradu rukama. Připadalo jí, že má unavené oči, suchou pleť. Přetřela si rty rudou rtěnkou a ta barva jí okamžitě projasnila tvář, s její náladou však nic moc neudělala.

Už ve chvíli, kdy prošla dveřmi Společenského centra, věděla, že sem neměla chodit. Místnost byla zakouřená a sváteční pijani se strkali u baru. Vydala se za manželem do davu skrze závany parfémů, pomády na vlasy, těl a piva.

Už neměla sílu, aby s ním chodila do společnosti, kvůli tomu, jak se choval mezi svými přáteli a jak si dával záležet, aby si důkladně prohlédl každou hezkou mladou holku, která šla kolem, a ověřil si, jestli to ona vidí. Zůstala stát stranou se skleničkou teplého pomerančového džusu, z něž se jí už začínal zvedat žaludek. Díky bohu za paní Powysovou, která vyrazila přímo k ní a v ruce svírala bloček s lístky do tomboly.

Hlavní cena je láhev skotské whisky, vysvětlila paní Powysová, když Doru odvedla ke stolu, kde byly ceny vystaveny. Potom tu máme rádio, poukázku na ostříhání a úpravu účesu v kadeřnictví Audrey, plechovou dózu s čokoládovými bonbony Quality Street, cínovou placatku a nakonec – při těch slovech se důvěrně naklonila blíž – olejomalbu střední velikosti a velmi nízké hodnoty. Ačkoli jde o pěknou kopii významného evropského uměleckého díla, dodala a mrkla na ni.

Originál Dora viděla při školním výletě do Londýna v Národní galerii v Pimlicu. Tenkrát jí bylo patnáct a byla plná rozporů toho věku. Ale když vstoupila do galerijního sálu, pevně uzavřené okenice kolem jejího srdce se rozletěly dokořán a ona okamžitě poznala, že tohle je život, jaký chce: Svoboda. Možnosti. *Krása*.

V tom sále byly i jiné obrazy, jak si vzpomínala – Van Goghova *Židle* a Seuratovo *Koupání v Asnières* –, ale pro ni to bylo, jako by propadla kouzlu právě této malby, a přesně to, co ji tehdy uchvátilo a vtáhlo ji do rámu, bez možnosti úniku, na ni naléhalo nyní.

Paní Juddová? oslovila ji paní Powysová.

Paní Juddová? zopakovala znovu. Koupíte si teda lístek?

Cože?

Lístek do tomboly?

Ach ano. Jistě.

Zablikala světla a nějaký muž zacinkal lžičkou o skleničku. Místnost se ztišila, paní Powysová okázale zalovila v lepenkové krabici a pak vytáhla první vítězný lístek. Číslo sedmnáct, oznámila s velkou slávou.

Doru příliš rozptylovala nevolnost, aby dokázala paní Powysovou vnímat, a teprve když do ní dloubla její sousedka a upozornila ji: To jste vy!, uvědomila si, že vyhrála. Zvedla lístek a oznámila: Sedmnáctku mám já! a paní Powysová vykřikla: Je to paní Juddová! Paní Juddová je náš první výherce! a odvedla ji ke stolu, aby si vybrala cenu.

Leonard na ni křikl, aby vzala tu whisky.

Paní Juddová? oslovila ji paní Powysová tiše.

Ale Dora neřekla nic, jenom se na stůl dívala.

Vezmi tu whisky! zakřičel znovu Leonard. Tu whisky!

A pomalu, sborem, začaly mužské hlasy skandovat: Whisky! Whisky! Whisky!

Paní Juddová? zeptala se paní Powysová. Vezmete si tu whisky?

A Dora se obrátila, podívala se na manžela a řekla: Ne, mně whisky nechutná. Vezmu si radši ten obraz.

To bylo úplně poprvé, co se mu vzepřela. Stejný akt vzdoru jako uříznout si ucho. A udělala to veřejně.

Odešli ze slavnosti krátce poté. Cestou v autobuse seděli každý zvlášť, ona nahoře, on dole. Jakmile vystoupili, vyrazil rychlým krokem pryč a ona se loudala za ním, v poklidu své hvězdné noci.

Když došla domů, dveře byly pootevřené a uvnitř vládla tma, shora se nic neozývalo. Tiše vešla do zadního pokoje a rozsvítila. Byl to fádňák pokoj, zařízený z jedné mzdy, té jeho. U krbu stála dvě křesla a na cestě do kuchyně překážel velký jídelní stůl, který se za ta léta stal svědkem jen nemnoha rozhovorů. Hnědé zdi nezdobilo nic kromě zrcadla a Dora věděla, že by obraz měla pověsit do stínu kredence, mimo mužovo zorné pole, ale nedokázala si pomoci, ten večer ne. A věděla, že jestli to neudělá teď, neudělá to nikdy. Odešla do kuchyně a otevřela jeho bednu s nástroji. Vytáhla kladivo a hřebík a vrátila se ke zdi. Několik jemných klepnutí a hřebík vjel měkce a hladce do omítky.

Poodstoupila. Obraz tam byl nápadný jako nově vybourané okno, ale takové, které nabízí vyhlídku do života plného barev a představitosti, na hony vzdáleného od še-

divého svítání tovární čtvrti. Ostře kontrastoval s hnědými závěsy a hnědým kobercem, zvolenými podle mužského vkusu tak, aby na nich nebyla vidět špína.

Bude to, jako by na té zdi vycházelo každé ráno slunce a zalévalo jejich mlčenlivá jídla proměnlivými emocemi světla.

Dveře se rozletěly a málem vypadly z pantů. Leonard Judd se vrhl po obraze a Dora se pohnula rychleji než kdy dřív, postavila se před malbu, zvedla kladivo a řekla: Udělej to, a já tě zabiju. Jestli ne teď, tak až budeš spát. Ten obraz jsem já. Nedotkneš se ho, budeš ho respektovat. Dneska se nastěhuju do pokoje pro hosty. A ty si zítra koupíš jiné kladivo.

To všechno kvůli obrazu se slunečnicemi.

Ellis

1996

V PŘEDNÍ LOŽNICI, OPŘENÁ MEZI KNIHAMÍ, STOJÍ BAREVNÁ fotografie tří lidí, ženy a dvou mužů. Tísní se v rámečku, vzájemně se objímají a svět za nimi je rozostřený a po obou stranách odříznutý. Vypadají šťastně, opravdu. Nejen protože se usmívají, ale také kvůli tomu, že mají v očích jakousi lehkost, radost, něco, co všichni sdílejí. Obrázek vznikl na jaře nebo v létě, to se dá poznat podle oblečení (trička, světlé barvy a podobně) a samozřejmě také z toho světla.

Jeden z mužů na fotografii, ten uprostřed, s rozcuchanými tmavými vlasy a laskavými očima, v tom pokoji spí. Jmenuje se Ellis. Ellis Judd. Fotografie se mezi knihami skoro ztrácí, pokud nevíte, kde ji hledat, a jelikož Ellis už necítí žádnou touhu číst, nic ho nenutí přejít k tomu snímku, vzít ho do ruky a zavzpomínat na ten den, ten jarní, nebo letní den, kdy obrázek vznikl.

Budík zazvonil v pět odpoledne jako vždycky. Ellis otevřel oči a bezděky se obrátil k polštáři vedle sebe. Oknem dovnitř padal soumrak. Pořád byl únor, nejkratší měsíc, který vždycky působí, jako by neměl nikdy skončit. Vstal a vypnul budík. Pokračoval nad schody do koupelny a postavil se před záchodovou mísu. Rukou se opřel o zeď a začal si vyprazdňovat měchýř. Už se vlastně nemusel opírat o zeď, šlo jen o bezděčný pohyb člověka, který tu oporu kdysi potřeboval. Pustil sprchu a počkal, dokud se z vody nezačalo pářit.

Umytý a oblečený zamířil dolů a podíval se na hodiny. O šedesát minut se předcházely, protože je loni v říjnu zapomněl přeřídít. Ale na tom nesešlo, protože za měsíc se bude čas zase posouvat dopředu a problém se vyřeší sám. Zazvonil telefon, jako vždycky, a on ho zvedl a do sluchátka řekl: Ahoj, Carol. Ano, jsem v pohodě. Tak díky. Ty taky.

Zapálil hořák a uvařil si dvě vejce. Vejce měl rád. Jeho otec také. Nad vejci se scházeli ve shodě a smíření.

Vyvezl kolo do mrazivé noci a rozjel se po Divinity Road. Na křižovatce s Cowley Road počkal na mezeru v proudech aut směřujících k východu. Touhle trasou už jel tisíckrát a mohl při ní vypnout hlavu a splynout s černým přívalem. Odbočil k pavučině světel, která tvořila areál automobilky, a vydal se k lakovně. Bylo mu pětáctýřicet a každý večer se divil, kam se všechny ty roky poděly.

Když vešel do dílny, v krku mu ulpěl pach lakového benzinu. Kývl na pozdrav mužům, s nimiž se kdysi přá-

telsky stýkal, v šatně odemkl svou skříňku a vytáhl z ní brašnu s nástroji. S Garvyho nástroji. Každý z nich byl ručně vyrobený a byly určené k tomu, aby se s nimi člověk snadno dostal pod promáčklinu v plechu a vyklepal ji. Lidé tvrdili, že on je v tom tak zručný, že by dokázal vyklepnout důlek na bradě a obličej by si toho ani nevšiml. Ale všechno se naučil od Garvyho. Když přišel první den, Garvy vytáhl pilník, uhodil do vyřazeného dveřního panelu a řekl mu, ať promáčklinu vyrovná.

Ruku musíš držet naplocho, vysvětloval mu. Takhle. Nauč se vycítit nerovnost. Dívej se rukama, ne očima. Zlehka přes ni přejížděj. Vnímej ji. Hlad' ji. A teď jemně. Najdi ten hrbolek. Poodstoupil a zadíval se na něj, s koutky úst svěšenými a s kritickým výrazem.

Ellis sáhl po jedné z karosářských kovadlinek, opřel ji o promáčklinu a shora začal opatrně poklepávat kladívkem. Měl přirozený talent.

Poslouchej, jak to zní! hulákal Garvy. Zvykni si na ten zvuk. Podle zvonění poznáš, jestlis to vyhmátnul správně. A když Ellis skončil, zvedl se, spokojený sám se sebou, protože dvířka byla hladká, jako by je právě vylisovali. Garvy řekl: Myslíš, žes to vyhladil, co?

A Ellis řekl: No jasně. A Garvy zavřel oči, přešel dlaněmi po opravě a řekl: Ne, není to vyhlazený.

Tenkrát při práci poslouchali hudbu, ale teprve poté co se Ellis naučil rozpoznávat zvuky, které kov vydával. Garvy měl rád Abbu, nejvíc se mu líbila ta blondýna, Agnetha Jaksejmenuje, ale nikdy to nikomu jinému neprozradil.

Časem však Ellis pochopil, že jeho parták je tak osamělý a tolik touží po společnosti, že vyhlazování promáčkliny je pro něj, jako by rukama klouzal po ženském těle.

Později v kantýně přicházeli ostatní, vždycky se postavili za něj, přejížděli si dlaněmi po smyšlených nadrech a pasech a šeptali: Zavři oči, Ellisi. Cítíš to, ten malý hrbolek? Cítíš to, Ellisi? Cítíš?

Garvy ho sice poslal do předváděcího salonu pro „předváděcí ženu“, pitomec jeden, ale jinak si z něj nikdy neutahoval. A když šel do důchodu, řekl mu: Rád bych ti předal dvě věci, Ellisi, chlapče. Zaprvý – dávej si na práci záležet a čeká tě tady dlouhý život. A zadruhý – svoje nástroje.

Ellis si vzal ty nástroje.

Garvy umřel rok po odchodu do důchodu. Automobilka pro něj znamenala kyslík. Usoudili, že když neměl nic na práci, prostě se udusil.

Ellisi? oslovil ho Billy.

Cože?

Říkal jsem, že na to máme pěkný večer, zopakoval Billy a zavřel skříňku.

Ellis vytáhl hrubý pilník a uhodil s ním do vyřazeného panelu.

Tak do toho, Billy, řekl. Vyklepej to.

Byla jedna ráno. V kantýně bylo rušno a ve vzduchu se vznášel pach hranolků, pastýřského koláče se zapečeným hovězím a něčeho rozvařeného zeleného. V kuchyni